

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST' A
mercuri

11 23
optom.

Ese totu a opt'a di
Prettiulo pentru Austria
pe Jul. - Dec. 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jul. — Dec. unu galbenu.

Nr.
40.

Cancelari'a redactiunii
Strat'a morariloru Nr. 10.
unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
III
1867.

LUMEA-E PARADISU.

In vanu, in vanu! câ-ci omulu, elu e creatu in lume
Eternu sê ratecêsca in doruri si 'n amaru;
Elu nu scî ce-e destinulu si adeveratulu nume,
Tendentiele la bine ah! tôte sunt in daru!

Unu firu, o maracina, au scopu si au numire,
Unu animalu, unu verme, a loru indestulâri;
Unu riu a sale curgeri, unu ventu a lui pornire,
Si tempulu a le sale statornice schimbâri.

Si omulu, numai omulu, e-a sortii jocaria,
Elu fiulu intemplârii si fâr' unu scopu siguru.
Elu singuru intre tôte a fostu lasatu sê fia
Unu sclavu, unelta numai, la totu ce-e impregiuru."

Ingrata omenime! ce, numai pentru tine
Nu este lumea ceea ce domnulu a facutu?
Tu singura 'ntre tôte pretindi mai mare bine,
Mai multa fericire, ca totu ce-ai obtienutu?

Nu vedi tu! pe d'a supra cum cerulu desvelesce
Unu plaiu azuru de röse eterne semenatu;
Er' diosu in giuru de tine cum campulu se latiesce
Incinsu de érba verde, cu flori incununatu.

Nu vedi tu, creatorulu c'o radia luminósa
A 'ncinsu malt'a-ti frunte si calea ti-a descriu,

Ca sê te 'nalti la tôte, ce man'a-i maestrósa
A semenatu odata in plaiulu ce-a deschisu.

Infransa d'ale dîlei tumulte si-ostenele,
Nu vedi cum ti-deschide unu splendidu vastu palatu,
Cum bolt'a lui adórna cu candelu de stee,
Si totului impune sê stee nemiscatu.

D'aici apoi in sufletu l'a' ceruriloru sferu
Se 'naltia si trasportu pe aripi angeresci.
Acolo elu ti-aréta a cerului mistere,
Si gusti inca 'n viétia placeri domnedieesci.

Ér' candu cobori d'acolo, ah! cauta 'n giuru de tine,
Si vedi cu câta pompa te-astépta nóu'a dî;
Cum cerulu se incinge cu röse si rubine,
Suride, si 'n lumina incepe-a se 'nveli.

Campiele straluce de vii margaritare,
Zefirii peste ele adie catelinu,
Dumbravele resuna d'o magica cantare:
Si ceriulu si pamentulu — suntu tôte in festinu.

Ér' susu in ceriu se 'naltia o lampa maestósa;
Ea vine se-ti arete presente ceresci,
Ce domnulu pentru tine cu mana prodigósa
A semenatu aicea pe tiermii pamentesci.

Si le-a creatu acestea dór' numai de marire,
De pompa 'n vast'a-i templa inaltulu domnitoru?
Sunt tóte pentru a tale placeri si fericire,
Ingrata omenime! suntu tóte l'alu teu doru.

Si cine este 'n lume mai mare decâtu tine,
Mai nobilu, mai ilustru, sublimu si luminatu?
Afar' de creatorulu impune-ti orecine?
Dar' nu, si creatorilu in voia te-a lasatu!

In vanu tu neferice târesci dîlele tale
In midiloculu acestui edenu de desfetâri!
Tu dîci câ pentru tine e lumea si-a-le sale
O vale de dorere, suspinu si sbuciumâri!

Asié! si puni sorgentulu d'a ta nefericire
In sorte, in natura si chiar' in domnedieu.
Infamia! tradare! . . . tradare . . . — nu orbire,
O! nu, tu scii pré bine, — elu nasce 'n sinulu teu!

Desbraca-te de patimi, de vanele dorintie,
La care alu teu sufletu atata s'a submisu!
Te naltia l'a ta santa chiamare si fiintia,
Si lumea pentru tine atunci e paradisu!

Arone Densusianu.

BLANC'A.

Novela originala.
(Finea.)

— Taci fica, nu fi neliniscita pentru acea,
póte câ n'are tempu, au dóra n'are cu ce; câ-ci
intr' altu tipu aru scrie elu, câ scii tu singura
cumu ne iubesc elu pre noi.

— Dóme! pórtu-lu in pace si lu-padiesce
de totu reulu. Feréscu Domnedieu se nu irumpa
óre cumva dusmanii in satutiulu nostru; câ
atunci nu sciu ce s'aru alege de noi.

— Tu totu de reulu celu mai mare ti-adu-
ci a minte iubit'a mea fica, nu scii tu câ suntu
la munti veghiatori, carii indata voru dá de
scíre apropiarea dusmaniloru, ca sê potemu
merge la munte, ca se ne apere de periclulu
mórtei. Fii tare si nu desperá, câ bunu e Dom-
nedieu!

De-abié finí matron'a démna de stima cu-
vintele sale, candu se si audî sunetulu compa-
neloru batute intr' o urechia. Unu strigatu de
desperare se sfortiá din peptulu fetei si a ma-
mei, si lasandu tóte, alargara si ele la munte
pentru ca sê-si mantuiésca viéti'a!

Peste dóue óre satulu fú derimatu cu to-
tulu. Cladirile ardeau, si flácarile infiororie
straluciáu asié de infricosiatu in nóptea négra.
Tóte, tóte devenira nimicite, nimicu nu au cru-
tiatu dusmanii, carii ferbendu de manía, pentru
o rusíne patíta si-resbunau chiaru si a supra

viteloru; dupa ce vediura, câ nu potu aflá pap-
turi ómenesci in a caroru sange sê-si scalde sa-
biele omoritorie!

Triste tempuri! Demne de vaieratu!

* * *

Pe candu aceste curgeau in loculu natalu
alu mundrei Blance intr' unu modu asié de
tristu, pe atunci Sandru se luptá a lature cu
ceialalti frati ai sêi in contra dusmaniloru. Elu
s'a luptatu demnu de sine! Elu nu bagá in sé-
ma viéti'a, candu caus'a natiunei o potea inain-
tá! Totu de un'a i erá inante indestularea iubi-
tei sale cu portarea sa. Cugetulu acestu-a i de-
de potere întreita; inse precumu unu víforu
crancenu e in stare de a smulge si arborele celu
mai tare cu radecina cu totu; asié si mórtea nu
cauta la vrednicia. In lupt'a de langa satutiulu
N. se luptá asié de infocatu. încâtu toti sotii
dîceau câ nu va patî bine; s'a luptatu pentru
ca sê-si implinésca detorinti'a catra natiune, si
pentru ca sê-si castige apretuirea idealului seu.
O lovitura de sabía cadíu cu atâ'ta potere de a
supra capului seu, încâtu de nu o opriá cu sa-
bi'a s'a erá nesmintitu fiulu mórtei; asié inse
numai medilocitu primindu lovitur'a destinata
capului lui, in urmarea caderei sabiei cadíu
ametítu ca unu mortu.

De-abié lu-mantuira de perire doui sotii
credintiosi a-i lui, carii lu-dusera intr' unu locu
mai siguru, ca dupa finirea bataliei sê-lu póta
baremu imormentá.

Ei cugetáu câ e mortu; inse elu nu erá
decâtu numai ametítu.

* * *

Vediuramu starea trista, in carea devení
loculu natalu alu mundrei Blance.

Numai ruine intristatóre erau documentulu
câ pe loculu acel'a au fostu cladiri.

Câta intristare se incuibá in animele óme-
niloru, candu se vediura despoiati de bunuri si
restrinsi la ceriulu liberu! O, câ numai in lipsa
scie omulu, ce insemnare dulce are caminulu
parintescu!

Blanc'a inca a simtítu dorerea acésta adan-
ca intru o mesura mai mare; câ-ci ea pe langa
acea, câ a vediutu derimarea caminului fami-
liaru, a fostu silita sê véda cum póte frange o
nenorocire mare si neasteptata chiaru si saneta-
tea omenésca!

Slabita de multele rele, ce le-a patítu in
viéti'a sa cea lunga si vediendu nimicite tóte

suvenirile unui traiu casnicu, mai fericitu; in urma vediendu pre fiic'a sa ajunsa la o stare trista cadiu mam'a buna a Blancei intru o bóla grea si periculósa.

Sciti voi, ce insémna acea : a perde tóte cele materiale si a vedé luptandu-se cu mórtea pre mam'a, carea ni-a crescutu si ni-a fostu uniculu suatuitoriu? A privi inantea unui venitoriu tristu si lipsitu de díle formóse? A teme de mórte necontentitu dóue fiintie, pre un'a pentru câ ne-a laptatu, si ne-a condusu; éra pre alt'a, pentru câ-e o parte a sufletului nostru?

Mare dorere, si trista sórte!

La acést'a a ajunsu mundr'a Blanca, anim'a-i erá imormentata in dorere muta si adanca, sufletulu ei erá ocupatu cu icóne triste si demne de vaieratu. Numai unu puntu luminos mai erá pe orizontulu cernitu alu fantasiei sale, si acelu puntu erá : Sandru. Numele acest'a mai latia candu si candu in nervele ei unu simtiu dulce si incantatoriu; câ ei celelalte tóte erau negre!

* * *

Ah! vina-o data, vina scumpulu meu,
Sê am lumea tóta sê am Domnedieu.

Intru o séra a lunei novemvre siedea mundr'a si palid'a Blanca la petióriile patului, in care jacea mam'a ei cea buna. Siedea si plangea candu si candu ridicandu ochii spre a privi catra mama sa, carea se luptá cu mórtea.

La unu semnu datu de mama sa se scóla Blanc'a cu ochii in lacrimi si sarutandu man'a devenita mai rece, ce i-a intinsu-o mama sa, a ingenunchiatu inantea ei, ca se primésca binecuentarea ultima de la mama, carea a iubitu-o ferbinte si carea se gata a o parasí.

Cátu e de intristátore si cugetarea in carea figuréza despartírea pentru totu de un'a!

Mama sa se aridicá si cu o vóce, ce d'abié se audiá incepú a binecuentá :

„Domnedieu sê-te binecvente fiic'a mea; fii buna si cu portare cuvenintiósa! Iubesce cu credintia pre Sandru, si-i spune, câ binecuentandu-lu am moritu Róga-te lui Domnedieu pentru sufletulu . . . meu!“

Peste unu minutu Blanc'a carea plangea ca si-o nebuna, saruta si ingenunchia inantea unui trupu rece si nesentítoriu!

Ea a remasu singura, si cugetarea la venitoriu o facea se-si véda si mai tare negrita sórtea.

Cu ochii scáldati in lacrimi sarutandu trupulu rece alu mamei sale strigá :

— Cine me va mai iubi pre mine asié cre-

dintiosu cumu m'ai iubit tu mama? Cine-mi va mangaiá dílele mele, cu atát'a blandétia ca si tine?

— Eu — respunse Sandrulu intrandu in casa.

— Ah! Sandre, tu esci! . . . Vina si vedi pre mam'a, carea a moritu binecuentandu-te! Ea a dísu se fiu credintiósa câtra tine!

— Aici inantea trupului rece a ei, aici ti-juru, câ in veci te voi iubi!

Unu ventutiú tainicu se miscá prin casa, ca si candu aru fi venitu dóue suflete ca se binecvente legatur'a de amóre a juniloru iubitori!

Iosifu Lucaanu.

O privire fugitiva preste literatur'a romana, si lips'a unei istorie critice a literaturii romane.

(Urmare.)

V.

Enache Cogalniceanu eroldulu depe urma alu cetátii natiunale in Moldo-romani'a, a depusu trompet'a sa. Fanariotii prefacusera pamentulu moldo-romanu in vétra de suspine si doreri. Numele de „romanu“ deveni unu nume de batjocura, aruncatu in faci'a tieranului impilatu. Patricii romani, afara de pucini, intreceau in infamia pre fanariotii straini. Natiunea gemea aduncita in abisulu nefericirii; Musele se imbracara in doliu, — si amutíra de dorere!

Ci pén'a cadiuta din manele scriitoriloru moldo-romani, o iea *Ardélulu*, acést'a frumósa, dar nefericita patria romana, unde romanii pe acelu tempu erau inca numai tolerati *usque ad beneplacitum* usurpatoriloru nedrepti. Aristocratii nostri lipindu-se de sistem'a guvernamentalá ce domniá, si castigandu-si diregatorie, ranguri, si titluri stralucite, se rusínau de poporulu, din care s'au nascutu, si se lapedau de datinele si limb'a stramosiéscá a natiunii. Dar unde e periclulu mai mare, acolo e mai aprópe Ddieu, si potinte e Ddieu a sterní si din petre fii de ai lui Traianu!

Ddieu a dísu : sê fia! si s'a facutu. Ce s'a facutu?! S'a facutu *Ardélulu* isvoru de lumina si cultura pentru tóta romanimea, s'a facutu léganulu literaturii romane moderne. „*Dar fratiloru romani!* — eschiama veteranulu *Eliade* in precuentarea la fab. lui *Cichindealu* — *mari barbati au esítu dintre voi din colo de Carpati Maioru, Sincai, Clein, toti au fostu sierf'a inchinării loru intru sierbirea natiunii, si mórtea loru póte fi o vecinica doveda a naltéi loru mistuni.*“

Asié este Dloru! Candu erá intunecimea

mai mare în tóta romanimea, candu parea câ suna acum ór'a fatala a mortii, dupa sfatulú pré santu alu întieptiunii ddieesci, *Rom'a léganulu nostru*, chiamà si primì cu bucuria pre câti-va teneri romani ardeleni în braciele sale; ca sê-i crésca, sê-i cultiveze în folosulu natiunii. Privirea maretieloru monuminte ale stramosiloru au sternitu în ei suvenirile strabune, si au desceptatu în ei consciinti'a demnitâti natiunale; si reintorcundu-se la vetrele parintiesci, au luminatu prin opurile lorú nemoritóre natiunea întréga, si au pusu fundamentulu literaturerei nóstre mai nóue. Invetiaceii acestor'a s'au imprasciatu ca Apostolii, predicandu inviarea în tóte partile; ba au trecutú si la fratii nostri de peste Carpati, ca sê arunce si acolo sementi'a natiunalitâti.

Cine sê nu gâcésca Dloru! câ vorbescu ací despre *Sincai*, *Clein* si *Maioru*?! Acesti trei mari apostoli, a caroru vóce potinte provocà la viétia nóua o natiune, ce pareá amortîta pentru totu-de-un'a. *Sincai*, nemoritoriulu *Sincai*! Ca teneru înca, elu concepù gigantic'a idea, de a scrie *Cronic'a totororu romaniloru*! Trei dieci de ani, în mediloculu persecutiuniloru amare, luera elu necontentitu la marea sa opera, cercetandu tóte bibliotecele din Rom'a, cele mai multe biblioteci publice si private din Austri'a, si adunandu cu diligintia neobosita documintele privitórie la intemplârile natiunii sale. Altulu cadea póte ostentitu, descuragiatu la mediloculu calei; dar marele seu sufletu nu se sparia de stavilele, ce lu-intempina. Anii trecu maretulu opu e gata. „*Opus igne, author patibulo dignus.*“ (Opulu demnu de focu, autoriulu de spendiuratori) suna sentiinti'a teribila a censoriului magiaru. *Sincai* neci acum nu despera. Au pierdutu tóte, patroni, amici, avere dar mai are înca doi desagi; chiaru destulu, ca sê-i scutéscá nemoritoriulu opu pana la alte tempuri mai fericite. În acesti desagi portá elu pe umerii sei glori'a natiunii, avendu datina a dîce cu cunosciinti'a deplina a marelui lucru, ce a facutu: „*In hoc fetus meus est, in quo post fata glorificabor; si non pudet fecisse, nec portasse pudebit.*“ (În acesti desagi e opulu meu în care voiu fi prémaritu dupa mórte; déca nu mi-rusîne, câ l'am facutu, nu-mi va fi rusîne, neci câ l'am portatu.) Presimtiulu seu profeticu s'a implinitu; cronic'a lui e celu mai pretîosu opu a tóta literatur'a romana, si numele *Sincai* adóratu de tóta natiunea. Nu mai pucinu, pretiu are si *coleptiunea sa de documinte*, ce se pastréza în bibliotec'a diecesei rom. de Oradea-mare, carea pusa în ordine si edata ar face unu mare servitiu istoriei romane.

Mare meritu si-a cascigatu *Sincai* si ca filologu; câ-ci prin opulu seu: „*Elementa Linguae Daco-Romanae*“ (Buda, 1805) puse fundamentulu filologiei romane moderne.

Cu elu a sudatu, si cu elu dórme acum amicululu seu, consodalulu seu, fecundulu, nefatigabilulu *Clein*, calugarulu, carele cu ingeniulu seu raru imbracisîa mai tóte ramurile sciintieloru, teologi'a, filosofi'a, istori'a, filologi'a. „*Bibli'a santa*“ tradusa tóta din evreesce si grecesce (Blasiu 1795) „*Teologi'a morala*“ (1796), „*Brevis notitia historiae Valachorum ab origine gentis usque sec. XVIII.*“ „*Istori'a din Ardealu, tiér'a romanésca si Moldavi'a*“ si celelalte, din cari multe neci pana astadi nu au vediatu lumina, sunt totu atâte documinte a înaltei sale eruditiuni, a zelului seu neobositu, si a iubirii sale catra natiune. Elu a începutu si *Dictionariulu* du Buda, primululu opu de feliulu acest'a în literatur'a romana.

Cu *Sincai*, cu *Clein* jace acum si zelosulu *P. Maioru*, carele a portatu dispute invingátóre, în contra totororu acelor'a, ce negau descendinti'a nóstra de la coloniile traiane. Elu a desceptatu si a întemeiatu în romani mai multu decâtu ori-care altulu consciinti'a despre adeverat'a lorú origine, câ sunt adeverati nepoti ai vechiloru romani, si limb'a lorú e limb'a poporala ce suná odinióra pe pamentulu Italiei în gur'a celui mai potinte poporu alu lumii. Scriptele lui de o natura polemica provocara o adeverata revolutiune în lumea literaria romana, si sternira în romani interesulu, dorulu de cetire. Frumosu dîce despre elu copiosulu nostru *Eliade*: „*Istori'a pentru începutulu romaniloru a fericitului P. Maioru a fostu unu felin de toiagu alu lui Moise, prin care despicandu marea de întunerecu, ce tie-neá pe romani, i facea sê tréca din colo de Egiptulu mintiuniloru, si se cunósca adeveratulu lorú începutu.*“ *Predicele* sale a fostu tempu îndelungatu uniculu museu alu preutîloru romani spre cultivarea lorú în artea oratorica besericésca. *Istori'a sa besericésca*, pe langa tóte defepturile, are meritulu nedisputabilu, de a fi asternutu temeulu la o istoria mai deplina a bisericei romane. A lucratu multu si la *Dictionariulu de Buda*, începutu prin *Clein*, deducundu radecin'a cuvintelorú, si prefigundu-i în frunte unu *tractatu despre ortografi'a romana* (Orthographia romana una cum clavi etc.) în care mai vertosu natur'a vocaliloru si a consunantiloru se afla desfasiurata cu multa eruditiune; si unu *Dialogu pentru începutulu limbei romane*, scrisu interesantu si cu multu adeveru. Preste totu din scriptele lui respira pretotindene cele mai inflacarate sentieminte relegiósá si natiunale.

Bulevardulu de Sebastopolu in Parisu.

Si cine sê nu se inchine cu reverintia umbrelorului marelui *Cichindealu*, care acum pe la 1814 strigá romaniloru : „*Sê fimu noi toti romanii un'a; nu e aici greacu sêu latinu, unitu sêu neunitu; un'a trebuie sê fia nati'a romanésca*“ ! Dloru ! urescu din adunculu sufletului indiferentismulu relegiunaru ; lase zelese fiacare pentru religiu-ne, ce i o dicta consciinti'a de santa, de mantuitoria. Cu tôte aceste potemu fi, trebuie si fimu solidari, câtu mai solidari in tôte acele, cari nu impórta stricatiunea sufletului. Si candu se mai afla totusi si astadi ómeni, carii sub falsulu pretestu alu relegiunii, arunca schintéu'a desbinâ-rii intre fratii de unu sange, — ce mare, ce nobila anima à trebuitu sê aiba acelu barbatu, care acum inainte cu 53 de ani strigá natiunii : „*nu e aici unitu sêu neunitu; un'a trebuie sê fia nati'a romanésca*“ ! *Cichindealu* s'a ilustratu prin diverse opere teologice, si pedagogice ; a escelatu inse mai multu prin *Fabulele* sale, edate a dóu'a óra de *Eliade*, serise intr'o limba, precâtu se po-tea pe atunci de corésa si generala ; despre cari cu dreptu cuventu eschiamu acel'asi *Eliade* : „*Fabulele lui Cichindealu potu fi pentru romani totu de un'a tablele legii, aduse in desertu. Filosofia, re- legiune, morala, tôte le afla romanii in ele.*“

Veniti acum sê punemu o floricea de re- cunoscentia pe mormentulu nemoritoriului *Georgiu Lazaru*, carele parasindu patri'a sa natala, trecù la Bucuresci, pentru de a fi regenerato- riulu Romaniei. Acolo prin boieriulu *Balaceanu*, care mai sciá inca simtî romanesc in acelu tempu de degenerare natiunale. medilocè la gu- vernu, a se redicá in ruinele stului *Sava* o scóla natiunala de teologia si filosofia ; si *Lazaru* fu numitu (1818) *dascalu de bogoslovia* — cum se dîcea pe tempurile acele, — si de *ingineria*. Elu tienea cursurile sale in limb'a natiunala intr' unu tempu, candu totulu erá decadintia, candu in beserica preutii si cantorii aveau fala a sier- bí in limba straina, candu judecatori'a, adminis- tratiunea curgea in limba straina. A avutu mai multe opere manuscrise ; meritulu seu adeveratu inse este, câ elu creà prim'a óra la romani o lim- ba pentru scóle, si câ amestecandu in studiulu sciintieloru suvenirea vechiei patrie si a vechi- loru stramosi, fece cunoscuta scolariloru origi- nea loru romana, si i-indemnà la iubirea si cul- tivarea limbei natiunale. In cursu de câti-va ani elu si-formà la vr'o 20 de invetiacei, plini de entusiasmu, — intre cari si *Eliade* — carii se respandira in tôte partile, latîndu lumin'a si cultur'a intre romani. Romani'a detoresce bravu- lui *Lazaru* renascerea sa !

Sê punemu o sarutare ferbinte si pe mo-

dest'a cruce a poetului *Ioanu Vacarescu*, pre care abié inainte cu câti-va ani lu-petrecuramu la locasiulu eternu intre lacrimelè natiunii. Dupa nemoritoriulu *Dositeiu*, elu e primulu poetu ro- manu, care merita atentiune, si care nu fâra meritu pórtá frumosulu nume de *parintele poe- siei romane*. A cantatu amórea, pocharulu, pri- mavér'a, gloriele pierdute. Si candu cantá natiu- nalismulu, pareu câ audi umbr'a plangunda alui Stefanu pe ruinele mucedîte ale patriei caduete. Avemu de la dinsulu si nesce *observatiuni a supra gramaticei romane*, cari au ajunsu dóue editiuni (1787 si 1804). Sufletulu seu romanescu se reflecta frumosu in acele viersuri simple, dar insufletîte, ce le prefige la a dou'a editiune a gramaticei sale :

„Urmasiloru mei Vacaresci,
Lasu vóue moscenire,
Crescerea limbei romanesei,
Si a patriei iubire.“

Cuvinte sante, cari nu aru trebuí sê lip- sésca din testamentulu neci unui parinte roma- nu ! Asié simtiá, asié scriá *Vacarescu* !

Sborulu imbucuratoriulu, ce lu dederu nesce barbati ca acesti-a limbei si literaturèi natiunale erá din dí in dí mai evidente. Literatur'a ro- mana, carea pana aci afara de opere teologice, istorice si gramatice, — cele mai necesarie la o natiune — abié potea sê arete alte producturi, se falíá acum cu lucratori respectati in tôte ra- murile, atâtu in cele ale beletristicii, câtu si in cele ale sciintieloru. Natiunea incepù a se inte- resá totu mai tare de binele seu spiretualu, si a simtî, câ numai prin literatura natiunala póte pune fundamentulu unui venitoriu mai fericitu, ce lu-meritá cu dreptu cuventu dupa atâte su- ferintie. Da ! romanulu, potinte, gloriosu odi- niora in campulu lupteloru ; trebuíá se devina acum potinte, mare in literatura !

(Finea va urmá.)

Justinu Popfíu.

MORMENTULU SI ROSA.

(V. Hugo.)

Odata unei rose mormentu 'ncetu vorbesce :
„Din multulu plansu cu care auror'a te stropesce
Ce faci, vei spune mie, o flóre de amoru ?“
Si ros'a 'ntreba éra : „dar' tu vei spune mie,
Ce faci intotu-déun'a din cei ce 'n agonía
Apunu in sinu-ti rece, abisu plinu de floru ?“
Si ros'a i respunde : „morminte 'ntunecóse,
Eu facu din aste lacremi iubite si doióse
Parfumu de ambrosía, ce-apoi versu in eteru.“
Mormentu-i spune éra : „plapanda floricea,
Din fiacare sufletu ce vedi câ 'n mine pica
Eu facu unu angeru candidu ce sbora-apoi in ceru !“

M. Strajanu.

SUVENIRI DE CALETORIA.

X.

(Nóptea la unu-spre-diece, — bulevardulu italianu, — strad'a regéscă, — piati'a Concordiei, — campii elisei, — cafés-chantants, — Mabile, — o istoriôra din Mabile, — bulevardulu de Sebastopolu.)

Tempulu e pe la unu-spre-diece ôre nóptea. Dar nu ve genati, frumóselu cetitóre, a face cu mine o preambulare pe stradele cele mai frumóse ale Parisului. Nu vomu fi numai noi in singuretate. La Parisu, numai pe tempulu acest'a se incepe viéti'a. Éca ce splendóre feerica luminéza tóte bulevardele. Boltele tóte sunt inca deschise, tóte iluminate pomposu. Par' cá e ceva serbatóre nátiunala. Cafenelele si alte localitáti publice stralucescu de lumin'a nenumaratelu lampióne de gazu. Pe strada unduléza o suma colosala de ómeni. Caretele private, droscarii, omnibusele trecu, alérgea unii dupa altii, incátu e anevoia a trece la partea de dincolo a stradei.

Suntemu pe bulevardulu italianu. Unulu dintre cele mai frumóse bulevarde ale Parisului. Promenad'a lumii frumóse. Sê stâmu câte-va minute si sê aruncâmu o privire de ochi asupra publicului ce trece pe inaintea nóstra! De priveliste frumósa! Ochii nostri simtu o placere divina. S'aru totu uitá si nu s'aru mai despartî de aceste obiepte incantatóre. Noi inse trecemu mai incolo. Éca ni se ivesce unu edificiu colosalu. Oper'a cea nóua. Inca nu e gata. Dar ce se vede colo mai josu? Beseric'a Stei Magdene. Un'a dintre cele mai interesante zidiri ale Parisului. S'a inceputu la 1764 si s'a finitu la 1832. Contiene multe picture, frescouri si sculpture interesante.

Mai trecemu prin strad'a regéscă si sosimu in piati'a cea mai frumósa a Parisului, in piati'a Concordiei. Éca-te suntemu in un'a dintre cele mai grandióse si mai imposante piatie ale lumii. Fatia cu noi curge Sein'a, peste care puntea Concordiei ne conduce la cealalta parte a Parisului. Din ccolo de punte diarimu unu edificiu frumosu. Cas'a in care corpulu legislativu tiene siedintiele sale, si de unde vócea lui Emiliu Ollivier, Jules Favre si a altora resuna in tóta lumea. Dincóce, in stang'a nóstra se estinde grandin'a tuillerieloru, din apoiá acesteia palatiulu cunoscutu a lui Napoleonu, tuilleríele. De-a dréptu a nóstra audîmu unu murmuru necontentitu, vedemu preamblandu-se mîi si mîi de ómeni, sute si sute de carutie vinu din acolo si mergu in direptiunea aceea, acolo e o promenada pom-

pósa, campii elisei. Indata vomu luá-o si intr' acolo. Sê petrecemu mai antâiu câte-va momente in locul unde ne aflâmu.

Sute si sute de lampe revérse luminele loru a supra pietiei, si in splendórea acést'a cele dóue pompóse fantani saritóre cu multele loru figure, cari tóte vérsa apa, ni infatísiéza o panorama fórté romantica. Ambele fantani sunt colosale si interesante. Cea de catra strad'a Rivoli prin figurele sale representéza fluvíile, si ni infatísiédia Rhronulu si Rinulu, culesurile si secerisiurile Franciei, agricultur'a, navigatiunea si industri'a; cealalta representa mârile, oceanulu atlanticu, marea mediterana, pescuitulu si navigatiunea pe mare. Tóte figurele sunt din feru versatu.

Dar sê facemu pe scurtu si istoriculu acestei pietie! La anulu 1763 orasiulu a aredicatu in locul acest'a o statua in onórea lui Ludovicu XV, inse in 1792 camer'a legislativa a derimat'o. In locul ei se innaltá o statua a libertátii, si piati'a se numí piati'a revolutiunii. Pe tempulu domnirii despotice statu'a fu inlocuita prin esiafotu, pe care Ludovicu XVI, Maria Antoinette, Philippe-Égalité, renumitul Robespierre fura omoriti intr' unu modu brutalu. La an. 1799 éra se aredicá aice o grandiósa statua a libertátii, éra in fine la 1836 colosalulu obeliscu de Luxor, care si acuma decoréza piati'a. Acestu obeliscu, e donulu lui Mohamed Ali, vice-regele Egiptului, datu lui Ludovicu Filippu. Costá din o bucata de marmoré rosia, de 72' inalta si 5000 centenarie de grea. Obelisculu intregu e inzestratu cu 1600 de hieroglife, cari representa faptele lui Ramses séu Sefostris.

Si cu aceste sê ni luâmu remasu bunu de la piati'a Concordiei, si sê trecemu in campii elisei. Este ôre cineva dintre dvóstre care sê nu fía cetitu candva ceva despre acést'a promenada frumósa? Éca o vedemu. Stâ inaintea nóstra. Calcâmu si noi pe ea. Câile cele umbróse, arborii tufosi cu lampele ardiende aninate de ei, multímea ómeniloru, ni improviséza o placere spirituala in anim'a nóstra. Ori in ce direptiune aruncâmu privirea nóstra, in tóte locurile vedemu ómeni, jocuri, petreceri, voiosîa; din tóte locurile ni suride tînerétia, bucuría si placere.

Campii elisei pana la pórt'a de triumfu, despre care vorbii in rindulu trecut, forméza promenad'a cea mai frumósa a Parisului. Acést'a paduritia pentru placeri s'a infiintiatu in 1616 de catra Mari'a de Medicis ca promenada pentru curte. In anii 1814—15 englezii asiedindu-si taber'a loru chiar in locul acest'a paduriti'a se devastá cu totul, dar la 1818 se

plantara arbori de nou. Prospectulu celu mai frumosu ni-lu infatîsieza campii elisei dupa médiadi de la 4—7, câ-ci caretele câte mergu in padurea de Boulogne, tôte trecu p'aice. Sér'a inse asîsdere e pré interesantu a petrece in campii elisei. Pana la dóue óre dupa média-nópte furnica intre arbori o multîme de ómeni. Ici vedemu pe unu june preamblandu-se cu o juna . . . de buna séma e muiera lui; colo ni se ivesce unu betranu ce duce la bratiu pe o femeia tēnera, betranulu se plange de podagra, ér nevést'a se uita pré multu la unu june . . . nesmintitu e fratele seu; mai incolo vine o societate de teneri, au voia buna si canta; mai departe diarimu o féta tēnera, Dóme palida e, negresítu se teme, câ-ci e singurica singurea. Ne ducemu in alta directiune, vedemu fantani saritóre, diferite jocuri, carousele si altele.

Dar ce sunetu dulce strabatù la urechile nóstre? Suntemu la asié numitele cafés-chantants. Sê intrâmu in celu mai frumosu. Éta colo unulu iluminatu fôrte splendidu. Se numesce Café d' Alcasar. Pe candu intrâmu, unu publicu numerosu cam de 2—3 mí de ómeni ocupa mai tôte locurile. Abié ni remase o mesutia. Intrare nu se platesce nimica. Ca sê spesimu ceva, ni ceremu câte-unu paharu de bere. Scen'a de unde se intempla productiunea e iluminata fôrte splendidu. Vr'o 20—30 de fete imbracate elegantu siedu tôte pe scena dinapoi, si candu câte un'a canta, numai se scóla de acolo. Éta chiar acuma incepe a bruneta frumósa sê cante poesí'a lui Beranger:

Malgré la voix de la sagesse,
Je voudrais amasser de l'or;
Soudain aux pieds de ma maitresse
J'irais déposer mon trésor.
Adèle, à ton moindre caprice
Je satisferais chaque jour.
Non, non, je n'ai point d'avarice,
Mais j'ai beaucoup, beaucoup d'amour. *)

Aplause frenetice urméza dupa fia-care strofa. Apoi vine a dóu'a, a trei'a a patr'a féta, si tôte canta frumosu, tôte ni procuréza câte-va mominte dulci. Deosebitu cantecele poporale franceze si horele din Algiri'a atrasera atentiunea nóstra. Ambele sunt pré frumóse, interesante si originale.

*) Ori ce sê dica vócea intieptiunii, dorire-asii sê amu auru multu; cu ce placere asii depune tesaurulu meu la piciórele mandrei mele! Adelu, asii satisface tôte capricieele tale. Nu, nu, eu n'am in anim'a mea avaritia, ci amoru multu, multu.

Dar éca tempulu a inaintatu. Acusi va fi o óra. Sê esímu! Mai facemu o preamlare in susu catra arculu de triumfu. Inse ce edificiu pomposu iluminatu stralucesce colo? Sê-mi iertati, dar acolo nu ve potuconduce. Acolo e renumitululu — Mabilie. Vi voiu povestí inse o istoria despre acestu locu.

Alfredu si Oscaru erau amici buni. Celu d'antâiu portá oficiu la ministeriu. Alu doile erá aplicatu la ambasadur'a din Berlinu. Dupa o despartîre de mai multi ani amicii vechi se intelnira pe strada. „Cum traesci?“ se intrebara ei. „Bine,“ respunsera ambii. „Esti insoratu?“ intrebà Oscaru de Alfredu. „Da“ respunse acest'a. „Si esti fericitu?“ — „Fôrte.“ — „Me bucuru. Te voiu rogá, ca intr' un'a din dílele venitóre sê me recomendi la soci'a ta.“ — „Bucurosu.“ — „Permite-mi inca o rogare. Sê petreci sér'a de adi cu mine. Vechiulu nostru amicu Louis asîsdere va veni.“ — „Iérta-me, frate, câ nu-ti potu impliní rogarea. Eu locuescu aici langa Parisu in St. Cloud, si in fia-care séra dupa incheiarea oficiului me ducu a casa la consórt'a mea. Absentandu, ea s'ar spariá, si ar cugetá, câ mi s'a intemplatu atáre nenorocire.“ — „De asta sê nu te ingrigesci. Ivomu telegrafá, câ astadi nu poti merge a casa.“ — Dupa multe vórbe Alfredu se invoí. Sosí sér'a, si vechii amici se petrecura bine. Tempulu trecù intre convorbiri interesante. Vinulu de Champagne avù efectulu seu. Toti trei devenira voiiosi. De odata unulu proieptà sê faca o preamlare in — Mabilie. Alfredu nu voiá odata cu capulu sê mérga acolo. Amicii lui inse atât'a i vorbira, pana ce si-dede si dinsulu complacerea sa. — In alta séra amicii lui Alfredu éra lu-rogara sê remana peste nópte in Parisu. Atunci se invoí mai de graba. Petrecura si a dóu'a nópte la olalta. A trei'a dí pe la médiadi bietulu Alfredu capetà de la muiera sa urmatórea scrisóre: „Dlu meu! Unu barbatu care ambla in Mabilie nu e demnu de mine. Voiu face pasii cuviinciosi ca sê ne despartîmu de olalta pentru totdeun'a. Remani cu Ddieu!“ Sermanulu omu stete inmarmoritu, apoi se repedí a casa la St. Cloud. Locuinti'a lui erá desiérta. Soci'a lui s'a dusu, si nu s'a rentornatu mai multu. Numai atunci blastemà tristulu barbatu momentulu in care pasí in — Mabilie. Dar atnnee fu pré tardíu!

Noi inse sê mai visitâmu bulevardulu de Sebastopolu. Despre ast'a voiu vorbí de alta-data, si par' atunce delectati-ve in ilustratiunea din numerulu acest'a.

Iosifu Vulcanu.

SECATURE DIUARISTICE DE PESTE CARPATI.

Ceru cuventu! Mi-lu dati? E bine! Sê vorbimu dara cât-va cuvinte despre o cestiune interesanta! Nu ve uitati cine e subscrisu la acestu articulandru. Nu doriti sê aflati, cine sum eu? Ascultati ce voiú díce. Meditati a supra ei. De cumva nu sum in dreptu, respundeti-mi totu pe calea acést'a, sêu condamnatu-me. Cum v'a vini la socotéla. Me tienu de devis'a filosofului anticu — (permeteti-mi, câ i-am uitatu numele!) — carele a dísu: Loviti-me, dati in mine, — dar mai antâiu sê me ascultati!

E bine, domniloru! Introducerea e gata. Sê intrâmu in cestiune!

Sujetulu despre care am sê vorbescu, precum dísei mai susu, e pró delicatu. Dar n'am díso bine. E — ghimposu. De aceea mi-o téma, câ prin aceste orduri multi se voru inghimpá. Inse totu un'a. Nu-mi pasa. Voiú avé curagiulu a-mi intinde man'a intr' acestu cui-bu de vespi.

Ca ori care romanu adevératu de dincóce, cetescu si eu cu cea mai incordata atentiune diuarele de peste Carpati. Dar cu dorere trebue sê marturisesêu, câ afara de dóne-trei, ce mai multe facu a supra mea o impresiune fórté neplacuta. Diu dí in dí am motive nóue spre a me convinge despre aceea, câ diuaristic'a nóstra din Romani'a intrunita e in — decadintia.

Cei ce considera numai numerulu diuareloru câté aparú acolo, de buna séma mi-vorú contradíce. Vorú afirmá dóra chiar si contrariulu asertiunii mele. Eu in-se la rindulu meu vinu a intári de nou ceea ce dísei mai susu, mai adaugandú, câ neei odata nu numerulu foiloru compunu infflorirea unei diuaristice. Nu. Barometrulu celu adevératu in privinti'a ast'a e valórea lorú interna.

Si déca privimu valórea interna a celorú mai multe foi de peste Carpati, apoi cauta sê marturismu, câ aceea so reduce chiar la nimica. Védiuramu resarindú o multíme de foi, mai in fia-care septemana ne surprindea câté un'a nóua; dar abié aparau doi-trei numeri, fóia se mutá la cele ceresci, si nu mai eramu norocosi a vedé cinsti'a-i fatia. De ce? Pentru câ li lipsea valórea interna.

Si Dómne intru câtu compromitu astfelu de aventurieri literari vadi'a diuaristiceí romane!

Dar sê lasâmu aceste de o parte si sê vorbimu numai despre unele diuare ce aparú acuma. Nu am sê spunu opiniunea mea din punctulu de vedere alu cutarei partide. De partea lorú politica nu me voiú ocupá. Lasu acést'a pentru foile politice. Voiú discutá cestiunea numai din punctulu de vedere literariu. In câtu adeca ele sunt la innaltímea literaturéi presinte. Me voiú restringe la moral'a, stilulu adeca limbagiulu, condit'a lorú.

Am studiatu cu atentiune diuaristic'a mai multoru natiuni, dar in tóta víeti'a mea n'am cetitu atâte murdaríi si imbalatiuni câté publica numai in unic'a septemana unele foi de peste Carpati. Si de cumva e dreptu, câ din limbagiulu foiloru se póte cunósce starea víctii sociale si politice, apoi sermana Romaniá, te compatimescu.

Sê trecemu la specialitáti!

„Trompet'a Carpatiloru“ e celu mai mare diuarú dupa „Romanulu.“ (Despre „Monitoriu“ nu vorbescu.) Toti cei ce cunoscu poterea cuvintelorú, — toti

câti sunt in stare a pricepe si suscepe frumseti'a, melodi'a armoniósá a limbei nóstre, — recunoscú, câ de presinte in diuaristic'a romana nimene nu posiede o péna mai abila decâtu dlu Cesaru Boliacu redactorulu acelui diuarú. Ce pecatu, câ acestu literatu talentatu alu nostru in tempulu din urma intr' atat'a s'a dedatu a-si inceinge péna artistica in lievidulu personalitáiloru, si coborindú-se de pe pedestalulu innaltímei sale adi se tavalescu in noroiulu murdaríelorú celorú mai spurcate. Luati in mana ori care numeru alu „Trompetei“ si sum convinsu, câ toti veti intrebá cu mine: Ce felu? Acest'a e limbagiulu in care se adresáza unu omu cultu catra altulu? Acest'a e metodalu prin care se sustiene demnitátea literaria, ce trebuec sê o pazésca ori si caro literatu? Nu! Limbagiulu acest'a nu e alu ómenilorú de litere, ci alu — pilaritíelorú. Mare paguba pentru diuaristic'a romana, câ dlu Boliacu nu vre sê pricepa ast'a.

Despre „Reform'a“ nu voiú vorbí nimica, pentru câ redactorulu ei „facandú o preambulare prin tígra,“ nu a aparutu multu tempu. Nu am vediut'o de atunce de candu a scrisu, câ „mitropolitulu Romaniei a petrecutu la Előpatak cu mitropolitulu popistasíu de la Blasiu.“

„Elevulu Patriotu“ asísdere nu ne-a felicitáru tempu indelungatu cu aparinti'a sa. Redactorulu adeca a „voiajiatu in Europa,“ la Parisu. Colaboratoriú lasati a casa *s'au certatu* intre sine, deci fóia n'a potutu esí. Asié ni se spune acést'a in fruntea nriui din urma. Nu scíu déca céri'a aceea a fostu numai spirituala, precum se díce „de principii,“ — séu domniú colaboratori luatú s'au si de capu. Asta nu ni se spune in fruntea foiei.

Bietulu Candianu, si elu a patít'o! Dupa curiós'a lui rentornare luá drumulu catra Parisu. Inainte de a plecá concediú conducerea diuariului seu unei pene cunoscute in literatur'a romana. Dupa sosirea lui la Parisu primí cât-va numeri din „Perseveranti'a.“ Mare trebuiá sê fia suprinderea lui la cetirea acelorú numeri. Indata se puse la mésa si adresá o scrisóre prin redactorulu „Romanului“ catra publiculu cetitoriu, in care face cunoscutu, câ dinsulu primindú in straiuetate „câte-va numere scrise de actual'a redactiune si nevedindu intr' insele decâtu vulgare personalitáti“ suspinde aparitiunea foiei pana la întórcerea lui in tígra.

„Natiunea Romana“ e uniculu diuarú, care anun-tia in frunte, câ „redactori de dreptu sunt toti abonantii.“ Va sê díca „Natiunea“ are pré multi redactori, séu — pré putíni. Precum adeca e mare séu micu numerulu acelorú, carii nu scíu sê-si prapadésca alfelu paralele, decâtu abonandú-se la „Natiunea dlui Pascalu,“ câ-ci consciinti'a nu me iérta a o numí „Natiunea Romana.“ Nu! Ast'a ar fi o insulta neiertata. Destulu va avé sê se pocáiésca pentru ea dlu Pascalu.

E bine, de óra-ce redactorii acelei „Natiuni“ sunt toti abonantii ei, mi-vine sê credu, cumca intre „redactorii-abonantii“ ai ei se afla si atare stevariú séu purcariú de la tígra, si de buna séma acest'a a asemenatu a de una-di pe mitropolitulu Romaníci cu unu — „calu betranu.“ Omu cultu, si intru o fóia scriósá asié ceva n'a potutu sê scria. Asié patiesce omulu déca toti abonantii sunt totodata si redactori.

Et nunc venio ad fortissimum virum.

Am cetitu si am audítu multu despre libertátea preseí diu Angli'a, si pan' acuma eram totu de aceea opiniune, câ pres'a engleza e cea mai libera, — acuma inse s'a gasitu unu omu, carele veni a me convinge, câ

cea mai absoluta libertate de presa esista in Romanía. Acestu omu e Bolduru Latiescu.

Limbagiulu acestui domnu contine tóte elemintele ce compun murdariile si imbalaciunile cele mai spurcate. L'asiu asemená cu limbagiulu droscariloru, dar acést'a asemená ar fi a vatemare pentru — droscari. Modulu de scriere a cestuia nu se mai póte numi limbagiu. E racnirea unei fiere selbatece. Strigatulu de desperatiune alu unui individu lipsitu de ori ce cultura si onóre. Asemene in solentia si impertinentia in contra onórei presci romane n'a comisu inca nimene.

Intru adevuru nu sciu ce se admiru mai multu: liberalitatea guvernului de la Bucuresci care suferu aceste espeptoratiuni nerusínate, — séu rabdarea publicului, care permite ca unu miserabilu se cutedie a insultá totu ce este sacru, bunu, nobilu si santu.

Cetiti ori-care numeru alu diariului „Moldova,” si veti avé ocaziune destula spre a ve convinge despre cele díse mai susu. In diariulu acést'a cei de la guvern se tituléza numai „hoti” — „talhari” — „calái,” Éta cum incepe in fruntea fóiei; „Déca a mai remasu unu restu de consciintia, de onóre, de moralitate in cei de la guvernulu muntenescu . . . etc.” Pe oficiu i numesce „hoti de strade,” — pe fratii sei din Munteni'a — „straini,” — ér unirea celoru dóue principate a boțediát'o „hotfia si talharia muntenésca.”

Asié dara cá e stilu frumosu?

Apoi mai diceti, cá diuaristic'a de dincolo nu propasiesce?
Spínu Ghimpescu.

CE E NOU?

* * * (*Diet'a Ungariei*) in siedintiele sale din septemau'a trecuta n'a desbatutu nescari proiepte pré penderóse. Siedintia cea mai interesanta a fostu aceea in care se facu o motiune in privintia unui drumu de feru de la Dobritínu prin Satmaru in Sigetulu Marmatiei. Intr'o siedintia s'a verificatu si deputatulu Macelariu

* * * (*Ciudata scire*) publica „Sionulu” in numerulu seu celu de pe urma. A nume scie, cá unii barbati besericiani de ai nostri n'au alt'a de lucru, decátu se trudesca a descoperi nu scimu ce neortodocsii in scriptele remase de Siulutiu, in a carei urmare se nevoiescu a-si castigá merite prin o parodiare tradusa si in istoria besericea nóstre a faimósei certe dogmaiteco-besericesci despre „tria capitula.” Cu dorere luámu notitia despre acestu faptu antinationalu. Paguba inse, cá nu ni se spune si numele aceluor domni. Acuma înainte de alegere trebuie deslarvati pe toti aceia, carii si cu sugrumarea interesului comunu aru fi gata a se uréa in scaanulu mitropolitanu. Josu dara cu masc'a, sé-i cunóscemu toti!

* * * (*Publicare.*) Prin acést'a am onóre a convocá la adunantia generala. carea se va tiené aice in 19/31 octovre a. c. demanétia la 10 óre, pre toti acei compatrioti romani, caror'a li jace la anima statorirea Alumneului romanu nationalu din Temisióra, spre modificarea statutelor alumneale intru intielesulu resolutiunii ministeriale (a cultului si invetiamentului) din 24 septemv. a. c. nr. 8177. Meletiu Dregheciu, m. p. pres. prov. a comit. alumnealu.

* * * (*Dlu Alesandru Romanu*) sosi cu inceputulu septemanei trecute éراس in midiloculu nostru din caletori'a sa de la Bucuresci. Tenerimea romana de la universitate lu-bineventá domineca in corpore. In numele tenerimei vorbi juristulu IV. a Andreiu Cosma, la care dlu

Romanu respunse prin cuvinte bine simfite si insufletitoare.

* * * (*Necrologu.*) Din Nascudu primimu scirea trista, cá multu meritatulu barbatu Basilin Nascu a repausatu in Domnulu. Fia-i terin'a usióra si memori'a binecuventata.

* * * (*O drama petrundiátore*) s'a intemplatu la Clusiu. Ó sermana romana de la munte érá detóre, dar nu potea sé platésca. Deci se ordiná in contra ei executiune si se defipse terminulu candu sé se venda prin licitatiune cele dóue-trei capre si oi ce avea. Aceste animale fura manate septemau'a trecuta la Clusiu, ca acolo in téggu sé se faca licitatiunea. Cu animalele veni si nenorocita veduva, cu trei copilasi ai sei. Candu se batú dob'a dandu semnu spre inceputulu licitatiunei, biét'a muieru si copilasii incepu a plange dorerosu. Acestu plansu facú atátu de mare impresiune a supra publicului, incátu unu individu proieptá de locu a se face o colecta pentru muieru de detóre. In câte-va mominte apoi se aduná o suma, din care nu numái se plati detori'a muierii, dar i si mai remasera cáti-va florini. Serman'a veduva de buna séma si-va aduce a minte multu tempu de acestu faptu nobilu alu publicului din Clusiu.

* * * (*Unu juristu arabu in Pest'a.*) Dílele trecute sosi in capital'a Ungariei unu arabu nascutu in Arabia. Dinsulu s'a crescutu in Constantinopole, unde a si inceputu a studiá cursulu juridicu, vre sé-lu continueze aice, ca mai taráfu sé se faca advocatu in Ungaria. Unguresce vorbesce bine. Si acuma e inerisu intre juristi. E interesantu a vedé intre ceialalti ténéri pe acestu arabu, carele totdeán'a pórtá costumulu seu nationalu.

* * * (*Curiósa vatemare de onóre.*) Unu iacuratoriu din Boemia a inceputu procesu pentru vatemare de onóre in contra unui colegu alu seu. La pertractare díse celu vatematu: „Candú omulu acést'a m'a numitu: Bismarck! am mai suferitu, cu tóte cá si acést'a a fostu o batjocura destulu de mare, — candu inse elu mi-a mai dísu cá sum — Concordatu, cu nu mai potui suferi acést'a — vatemare de onóre.”

* * * (*Hymen.*) Chiar la incheierea numerului trecutú primiramu din Aradu scirea interesanta, cá dlu Sigismundu Popoviciu, II. vice comite in comitatulu Aradului, si ablegatu dietalu s'a cununatu dílele trecute cu domnisióra Etelea Steinitzer.

* * * (*O cununia romantica*) se intemplá, séu mai bine érá sé se intemple dílele trecute intr'o beserica din Pest'a. Mirele si mirés'a inaintara acuma pana la altariu, candu dintre publicu de odata se ivi o féta si sari in bratielu mirelui, dicandu cá se bucura potendu vedé pre vechiulu ei amantu, care de buna séma nu-o va parasí neci candu. Dupa acést'a scena neaseptata actulu cununii se amana numai decátu pentru — totdeuna.

* * * (*Insciintiare.*) Subsemnatulu advocatu cu diploma, are onóre a oferi publiculu serviciile sale ca advocatu — veri caruia va avé procese, cu pretiurile cele mai moderate, atátu in comitatulu Albei inferióre, cátu si in alte comitate, faceri de petitiuni ori in care limba, apeluri, recursuri la guberniu, curte de casatiune — contracte etc. etc. Oferu asemene de a pledá si gratis pentru cei ce n'au medilóce — ori cine ar voi a-mi face onóre, me póte gasi in cancelaria mea la Blasiu, asemene se potu adresá si gasi in Aiudu in cancelaria mea de advocatura pe incredintiatulu si concipientulu

meu D. Georgie Catona. In privinti'a censultării se primescu srisori francate in Blasiu séu Aiudu. Blasiu 9 oct, 1867, Alecsandru Buda m. p. avocatul si inspectoru generale a bunurilor clerului de la Blasiu.

Literatura si arte.

* * * (*Teatrulu nationalu*) din Bucuresti s'a deschis si pentru sezonulu acést'a. Cu bucuria vedemu, că vechii artisti si preonti ai scenei romane, Millo si Pascali — carii pan' acuma traiau in discordia — in fine dădă man'a pentru inaintarea binelui comunu. Amu fi doritu inse, ca acesti artisti sē fia deschis teatrulu romanu cu atare piesa originala si nōua.

* * * (*Din Traianid'a*) dlui Bolintineanu — despre care mai vorbiramu — au esitu căte-va brosiure. Noi inse inca nu le primiramu.

* * * (*Diorile*) se numesco unu diariu nou ce a aparutu de curendu in Romania.

Din strainetate.

= (*Curtea francesa*) este ocupata cu totul cu pregatirile de a primi pre Maj. Sa imperatulu Austriei in Parisu. Pentru Majestatea Sa se pregatesce unu trenu separat. Acestu trenu consta din patru inchiaperi forte pompoze; cea d'antaia are tapeta de panura, a dou'a de matasa; a trei'a e neteda cu totul, a patr'a este provădiuta intręga cu parieti de oglinde aurite pomposu. Totu trenulu cōsta statului 200,000 fl.

= (*Despre Imperatulu Napoleonu*) se respandī faim'a, cumca ar fi in deliriu. Istori'a acestei faime curioase este urmatori'a: In Biaritiu se pregatescu nesce preparate, ce suntu de lipsa pentru portu; imperatulu aici mai totudēun'a e de facia. Ministrulu de interne alu Franciei Lavalette in dălele trecute, cercandu pe imperatulu capetā respunsulu: „L'empereur est au quai“ imperatulu e la portu acést'a chiaru asiē se pronuncia in limb'a francesa, ca si candu ar fi dīsu: „l'empereur est toqué.“ (imperatulu a nebunitu). Ministrulu se spariā, ęra adjuntantele lui telegrafā numai decātu la Parisu, si astfelu se respandī faim'a acést'a.

= (*Regele Bavariei*), dupa cum scriu foile cele mai prospete, nu se insōra. Pre semne a cugetatu, că cu Sofi'a incantatori'a principesa de Bavaria, n'ar fi fostu nici odata fericitu. Regele e june si cam spulberatu, ęra persōnele inalte, care-su in apropiarea lui au voitu se-lu faca a fi seriosu prin casatori'a acést'a. Se dīce, că insu-si ministrulu Hohenlohe inca a fostu in contra casatoriei. Acest'a abuna sama a cugetatu, că mai bine pōte predominā, dēca regele nu se va face seriosu.

= (*Diurnalele straine*) comunica nesce intemplāri din Americ'a. Aceste diurnale a buna sama vreu a dovedī, că americanii stau mai indereptu in moralu, decātu europenii. Se lasāmu se urmedie aci dōue din aceste fapte ingrozitōre: „E inforatoriul casulu — serie unu corespundinte din Americ'a — ce nu demultu avū locu in statulu Arcansas comunitatea Marianu. Comitenatele fu Bradley, inspectorele lui Keye. Dreptu acea, dīpsula (Bradley) de de o ordinatiune unui negru, carele nu voi se-o implinēca. Bradley a voitu sē-lu pedepsēca, cest'a se opuse; apoi au ocursu mai multi negri, cari facura unu toiu grozavu Bradley apucā unu revolveru, si-lu descarcā in o muiere nęgra, carea se vedīu a avē

mai mare gura. Muierea murī de locu. Negrii, la privirea acestui faptu barbaru, se infuriara astfelu, incātu jupanulu Bradley fu silitu a-si cercā mantuirea in calcaiele peciōreloru sale. Acestu tiranu inse nu se indetuli cu atāt'a, ci preste cātu-va tempu i-succese a prinde pre vr'o doi din negri respectivi, si apoi i-duse inaintea juriului. Unu negru (harapu), sub decursulu investigatiunii, numī de mai multe ori pe Bradley „mīncinosu.“ Bradley la acést'a batū pe negru in presinti'a judeului. In urm'a acestui incidentu navalira asupra inspectorelui o cōta de negri, ęra inspectorele luā de nou unu revolveru si-lu descarcā a supra negrilor, ce se aflau intre barierele judeului, dintre cari cadiura doi insi morti. Ucigatoriulu dupa aceste se departī liniseitu; ęra juriulu pana in diu'a de asta-di inca nu-lu luā la procesu. Astfelu se respectēdia juriulu in Americ'a! — Celu-alaltu casu este culesu din lumca simtiemintelor. Acest'a se intemplā in New-York; rol'a principala o avū tener'a fetitia Luis'a Miller. Acest'a fu o femeia, carea avū o resolutiune straordinaria. Ea avū nescari relatiuni amorōse cu unu traficante de sugāri, care-i promise cu solemnitate că o va luā de muiere. Inse Niemann (acest'a este numele amoresului ei) fu insielatoriu. Elu se insorā si luā pe alt'a de muiere. Audīndu acést'a Luis'a, se indoi, si ca se fia mai sigura merse in trafic'a de sugāri, si aflā pe Niemann lucrandu, si numai decātu lu luā la intrebare. Niemann nu negā nemicu, ęra Luis'a puse juramentu, că insielatoriulu nu va se traiēca multu cu muierea sa. Dupa aceste fēt'a se duse la parinti in Waterloo Ill, si candu se rentōrse si-luā cuartiru la dlu Fink, carele i-erā cunoscutu vechiu si carele locuīa aprōpe de Niemann. Intr'o sēra acceptā dupa necredintiosulu si candu voi dīnsuluse intre a casa, Luis'a descarcā dōue revolvere asupra lui, inse nici unulu nu nimerira, si atacatulu scapā in casa. Peste căte-va minute Niemann mai audī o puscatura, inse nu cutediā a esī la strada. Dupa cātu-va tempu merse pe acolo unu sub ofieru cu numele Jackson si aflā pe Luis'a mōrta pe trotoir. Erā puscata prin cōst'a stanga. Juriulu statori, că s'a sinucisu.

= (*Espusetiunea generala de la Parisu*) va remanē deschisa pana la 17. novembre a. c.

= (*Arestarea lui Garibaldi*) nu trase dupa sine incetarea rescolarilor. Se dīce, că acuma de curundu au eruptu pe teritoriulu papalu cam la 10,000 de Garibaldi; conducatoriulu acestoru rescolatori este fiulu lui Garibaldi, Menotti. Alte sciri mai prospete, de si nu cu tōta positivitatea, spunu, că betranulu Garibaldi ar fi parasitu insul'a Caprer'a.

= (*Fiulu lui Garibaldi*) in 14 optomvre a reportatu invingere in contra zuaviloru papali, langa Monte maggiore.

= (*Cetimu in diariulu magiaru*) „Hon“ de la 22. I. c. „Potemu afirmā, de si nu cu tōta positivitatea, că aici la Pest'a a sositu unu telegramu privitoriu la descalcarea trupeloru regelui italianu in Rom'a. Dēca acēsta fama este adeverata, atunci francesii de buna sēma voru cuprinde Civita-Vechia, si apoi se voru face negociatiuni asupra immormentarei onorifice a potestatii lumesci papale, si asupra spiritualisării curtei lui Piu IX. — De aci se pōte escā o batalia, carea va se devina europēna.“ Aseptamu cu incordare sciri mai positive referitōre la acēsta cestiune, si atunci (in cātu ni va ertā spatiulu) nu vomu pregetā nici noi a le insirā in colōnele diariulu nostru

Jocuri sociale.

Domnule Redactoru !

Petrecandu-ne in societate, nu arare ori ni esprimaramu si un'a si alt'a dorinti'a, câ de ce nu publica „Familia“ si jocuri sociale ?

Dati-mi dara voia a vi comunicâ urmatorele jocuri cunoscuta pe la noi, sperandu, câ alte sorori a le mele vi voru impartesi jocurile indatinata la dinsele.

Vecinulu meu mi-place.

Fia-care membru alu societâtii dîce in ordine : Vecinulu meu mi-place, si spune 1, de ce i place, 2, cu ce-lu nutresce in tôte dîlele, 3, in care orasiu lu-tramite, si 4, ce-i dâ pe drumu ? Trebuie inse ca cuventulu pe care cade ponderositata in tôte 1, 2, 3, 4, sê se încêpa totu cu aceea-si litera a alfabetului. Celu d'antâiu incepe cu A, alu doile cu B, alu treile cu C, si asié mai departe, de esemplu : Vecinulu meu mi-place pentru câ e amabilu, lu-nutrescu cu aiu, lu-tramitu la Aradu, si-i dau pe drumu auru; alu doile : Vecinulu meu mi-place, pentru câ neci candu nu bô, pentru aceea lu-nutrescu cu bôbe, lu-tramitu la Brasiovu, si i dau pe drumu bani. Si asié mai departe. Celu-ce nu scie sê spuna iute cuventulu necesariu dâ pemnu.

Joculu coloriloru.

Fia-care membru alu societâtii capeta, sêu si-alege o colóre. Dupa ce s'a intemplatu acêst'a, unulu incepe : „Colóreia mea e o colóre frumôsa, si nu urîta ca si cea galbena.“ Atunce persôn'a, care si-a alesu sêu a capetatu colóreia galbena, trebuie se respunda numai decâtu si sê batjocurêca o alta colóre, de esemplu asié : „Colóreia mea e frumôsa, inse e urita cea vêneta.“ La asta trebuie sê respunda indata celu cu colóreia vêneta si asié mai departe. Déca cineva nu respunde indata, capeta pedepsa, sêu dâ pemnu.

Petru celu bunu.

Cinc-va dia societate intrêba de unulu carele repesinte pe atare celetoriu : „N'ai vediutu pe Petru celu bunu?“ — Caletoriulu respunde : „Ba vediutu.“ Atunce intrêba celu d'antâiu mai departe : „Cum prospiciêza?“ — Caletoriulu la asta nu respunde nimica, ei face cu manile, piciórele sêu fati'a felurite caricature, — éra ceialalti membri ai societâtii trebuie sê imiteze tôte miscârile lui comice. Déca cineva gresiesce, sêu ride, se pedepsesce, sêu dâ pemnu.

Fratiore cine bate.

In midiloculu chiliei se punu doue scaune cu dosulu unulu catra altulu. Pe aceste scaune siedu doi inisi, pe cari i léga la ochi. Atunce societatea incepe sê jóce in pregiurulu loru, si ére care atinge pe unulu care siede cu unu bastonasu; la ast'a celu atinsu intrêba de colegulu seu : „Fratiore, cine bate?“ Celalaltu respunde, si de cumva a nimeritu pe respectivulu vine acêl'a ca sê siéda in loculu norocosulu gâcitoriu.

Rosa Trandafuru.

Gâcitura numerica.

De Gizela F.

- 13.10.9.5. Cea mai de-aprópe de frati;
9.10.11.5. Ea 'n floresce intre bradi;
12.13.14.15.3.12.2. Aici candva a juratu;
12.3.4 5.6.7. Este-unu nume de barbatu;
 { E unu june literatu,
 1—15 { Bravu, zelosu romanu curatu;
 { E unu fiu dreptu din romani,
 { Sê traiêasca la multi ani!

Deslegarea gâciturei numerice din nr. 36 : „Monumentu fostului metropolitu Alesandru St. Siulutiu.“ Deslegare buna primiramu numai de la dlu Ioanu Simionasiu.

Deslegarea gâciturei numerice din nr. 37 : „Societatea academica romana multi ani sê traiêasca!“ Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Anastasia Moldovanu, Mina Bardosi, Juliana Petri, Sionia Barianu, Mari'a Fabianu, Lucia Patitia, si de la cineva din Slatina, care s'a uitatu a-si subscrie numele la deslegarea tramisa.

Deslegarea gâciturei de siacu din nr. 38 :

Sê jurâmu cu totii, fratii mei d'unu sange,
Câ cu barbatia pe turci i vomu frange.

Deslegare buna primiramu numai de la dlu S. Calutiu.

POST'A REDACTIUNEI.

Cu bucuria anuntiamu, câ dilele trecute ni sosira din Berlinu esemplarele ordinate din pomposulu tablou „Rontornarca lui Davidu.“ Asié dara inca in decursulu acestei septomane se va tramite la toti aceia, carii nu l'au capetatu inca. De cumva ére-care dintre stim. nostri prenumeranti nu l'ar capotâ dupa expira-rea a doue septomane, binevoiêasca a roclamá in epistola nosigilata. — Totu odata facemu cunoscutu, câ avomu esemplare din inceputulu lui juliu; cei ce acuma se voru pronumerá pe semestrulu jul.—dec. cu 4 fl. voru capotâ ambele tablouri, alaturandu pentru fiecare câte 60 cr.

Elisabet'a. Ni se pare, câ amu mai vediut'o. Acuma inse e imbracata in costumu mai frumosu. Va esi — mai tardiu.

Langa mam'a mea. Se va publicá.

Unirea, dorero! nu se pôte publicá.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.